

Μιλώντας ψιθυριστά για το πένθος

Ο Νίκος Δαββέτας αφηγείται
 την ιστορία μιας τραγικής μπιτέρας

ΝΙΚΟΣ ΔΑΒΒΕΤΑΣ
Ωστικό κύμα
 εκδ. Πατάκης, σελ. 158

Τον **ΚΩΣΤΑ Θ. ΚΑΛΦΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο Νίκος Δαββέτας έχει αφήσει εδώ και 33 χρόνια έντονα τα αποτυπώματά του στη σύγχρονη νεοελληνική λογοτεχνία. Ήδη με τους «Ερασιτέες της Οστρίας» (Πιλέθρον, 1983) «πάτησε γερά περιοχή» στην ποίηση της «γενιάς του '80», την τελευταία ποιητική γενιά που έδωσε απογόνους και καρπούς, ενώ, στα μυθιστορηματά του, «Λευκή πετσέτα στο ρινγκ» (2006), «Η Εβραία νύφη» (2010, Βραβείο Μυθιστορήματος της Ακαδημίας Αθηνών) και «Ο ζωγράφος του Μπελογιάννη» (2013), διεισδύοντας ενίοτε στα μύκια της εγχώριας μεταπολεμικής ιστορίας, εδραιώνει δικαιωματικά τη θέση του στη σύγχρονη νεοελληνική πεζογραφία, εμπλουτίζοντας την πλούσια παράδοση που περιλαμβάνει σημαντικούς συγγραφείς (Δ. Χατζής, Γ. Ιωάννου, Κ. Ταχτσής, Μ. Κουμανταρέας κ.ά.).

Στο «Ωστικό κύμα» ο συγγραφέας αφηγείται την ιστορία μιας μπιτέρας, που εντελώς αναπάντεχα θα δεχτεί το πιο σκληρό

κτύπημα της μοίρας, τον βίαιο, και πάντα ανεξήγητο, όταν πρόκειται κυρίως για «τρομοκρατικό κτύπημα», θάνατο του μονακριβου γιου της, όπως συνέβη και στην τραγική απώλεια του Θάνου Αξαρλιάν, ένα γεγονός που σημάδεψε τον συγγραφέα, όπως αναφέρεται και σε πρόσφατη συνέντευξή του στο Propaganda, και που εντάσσεται στη συνέχεια μέσα στην ιστορία του «Ωστικού κύματος».

Στο λογοτεχνικό GPS της, μία έκρηξη μπροστά στην είσοδο του Υπόγειου του Λονδίνου συνδέεται σχεδόν ταυτόχρονα και άρρηκτα με την Αθήνα, μέσα από τη μητρική διαίσθηση. Πρόκειται για την εικόνα με την οποία ξεκινάει η νουβέλα, καθώς η κάμερα-στυλό του συγγραφέα κινείται ανάμεσα στις εκρηκτικές κηλίδες του Πόλοκ και στο ζουμάρισμα της ειδησεογραφικής κάμερας, μεταξύ των θυμάτων υπήρχε κι ο γιος που γέννησε και μεγάλωσε η Δέσποινα, καθώς αναρωτιέται «πόσοι γιοι υπήρξε ο γιος μου πριν πάρει αυτή τη μορφή;» – μόνο που αυτή η μορφή, κι αυτό το σχήμα, διαλύθηκε αμετάκλητα από το ωστικό κύμα της (δολο)φονικής έκρηξης. Το «σωληνάριο» (tube) αφήνει να

Μία έκρηξη στον Υπόγειο του Λονδίνου συνδέεται με την Αθήνα, μέσα από τη μητρική διαίσθηση.

Το «Ωστικό κύμα» του Ν. Δαββέτα μιλάει για τον «κόκκινο κύκλο» της βίας και τον παραλογισμό της «τρομοκρατίας».

Ο Νίκος Δαββέτας έχει μάθει νωρίς από τους «μάστορες» να συμπονά τους ήρωές του.

ξεχυθεί βίαια και τρομακτικά το αθώο αίμα, και το ωστικό κύμα, σε αντίστροφη κίνηση από τη «μηχανική» της έκρηξης, δεν εκπνάζει, αντίθετα συμπαρασύρει τη μητέρα σ' έναν στρόβιλο που γεφυρώνει, μέσα από το ένστικτο, την αγωνία και την από-

γνωση, την απόσταση Αθηνών-Λονδίνου. Η μεταφορά αυτή που «καταργεί», ή μάλλον συστέλλει και διαστέλλει κατά κύματα τη σύμβαση μεταξύ αφηγημένου και αφηγηματικού χρόνου, είναι ένα από τα «ατού» της νουβέλας: ο αναγνώστης έχει μια ανάλογη «αίσθηση», ότι κινείται ανάμεσα στα συντρίμια της έκρηξης και της ζωής της ηρωίδας. Το δεύτερο «ατού» σ' αυτήν την τριτοπρόσωπη αφήγηση είναι η «περσόνα» στην οποία ο συγγραφέας, οξυδερκής παρατηρητής του «γυναικείου κόσμου», αναζητεί καταφύγιο, για να «στεγάσει»

την τραγική πρωταγωνίστρια (παρακολουθώντας, διακριτικά την τραγικότητά της. Η «έκρηξη» είναι ταυτόχρονα μία ενδόρρηξη (implosion), η Δέσποινα καταρρέει, σαν σε αργή κίνηση, όπως εκείνα τα παλιά, μεγάλα κτίρια που σωριάζονται «από μέσα» αφήνοντας ένα τεράστιο κενό και νέφος σκόνης. Ανάμεσα σ' αυτές τις αφηγηματικές στρατηγικές περνάει, σαν βωβή ταινία, η ζωή κι ο θάνατος, το παρελθόν και το παρόν, και οι τρεις άντρες της ηρωίδας (πατέρας, σύζυγος, γιος), η Αθήνα της κρίσης και το πολυπολιτισμικό Λονδίνο, όλα ιδωμένα πλέον εκ των υστέρων, μέσα από τον καπνό των ερειπίων, της θανάσιμης έκρηξης και της πένθιμης ζωής.

Το «Ωστικό κύμα» είναι ένα σκληρό βιβλίο. «Μιλάει», σχεδόν ψιθυριστά, για την απώλεια και το πένθος, για τον «κόκκινο κύκλο» της βίας και τον παραλογισμό της «τρομοκρατίας». Όμως ο Νίκος Δαββέτας, έχοντας μάθει νωρίς από τους «μάστορες» να συμπονά τους ήρωές του, αφήνει στο τέλος, όταν πα αποκαλύπτεται μία σημαντική πτυχή του δράματος, μια χαραμάδα ελπίδας, που ενδέχεται να διώξει το πένθος.